

UDC 001.1

The 9th International scientific and practical conference “Actual trends of modern scientific research” (April 11-13, 2021) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2021. 623 p. ISBN 978-3-954753-02-4 C.297-301

УДК 378.011.3-051:78]:78.087.68

ХОРОЗНАВСТВО – ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Дем'янюк Наталія Юрїївна,

канд. пед. наук, доцент кафедри музики
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна
natadem2205@ukr.net

Анотація: У статті розкрито значення навчального курсу «Хорознавство» як складової циклу диригентсько-хорової підготовки вчителя музичного мистецтва; розкрито мету, завдання, форми і методи навчання; визначено загальні та фахові компетентності, програмні результати навчання, які формуються під час вивчення дисципліни.

Ключові слова: хорове мистецтво, фахова підготовка, учитель, компетентності, результати навчання.

Вступ. На сучасному етапі інтеграції України в європейський освітній простір, модернізації системи вищої освіти одним із найважливіших стратегічних завдань є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних стандартів. У зв'язку з цим дедалі набуває актуальності проблема підвищення ефективності та результативності навчального процесу, удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя мистецьких дисциплін, зокрема музичного мистецтва. Одним із профілюючих навчальних курсів, що озброює здобувачів вищої освіти знаннями основ хорового мистецтва, готує їх до практичної музично-педагогічної діяльності в закладах загальної середньої та позашкільної освіти як керівників різних за жанровими напрямками та віковими категоріями вокальних і хорових колективів і гуртків, є «Хорознавство».

Мета статті: обґрунтувати значення навчального курсу «Хорознавство» як невід'ємної складової диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Матеріали і методи. Метою курсу «Хорознавство» є ознайомлення майбутніх учителів з історією розвитку хорового мистецтва та його теоретичними основами, оволодіння методикою вокально-хорової роботи й організації вокально-хорових колективів. Основними завданнями є: розширення музично-естетичного кругозору студентів шляхом ознайомлення з кращими зразками української та зарубіжної хорової культури; вивчення історії розвитку та художньо-виконавських особливостей вітчизняного хорового мистецтва; опанування спеціальної музичної термінології, пов'язаної з хором мистецтвом; засвоєння основних вокально-хорових навичок та елементів вокально-хорової техніки; оволодіння методикою роботи з академічним хором; набуття теоретичних знань, практичних умінь і навичок організаційного, методичного та виконавського характеру; опанування принципів організації та функціонування вокально-хорових колективів.

На викладання курсу «Хорознавство» за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Музичне мистецтво)» підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр за предметною спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) відводяться чотири кредити ЄКТС (120 годин). Навчання здійснюється у формі лекційних і практичних занять, на яких здобувачі вищої освіти отримують передбачені навчальною програмою теоретичні знання та методичну підготовку для роботи з хором.

У процесі вивчення курсу в студентів формуються відповідні загальні компетентності, зокрема: здатність до розуміння предмету своєї професійної діяльності; здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання в практичній діяльності, адаптуватися до нових умов та діяти в нестандартних ситуаціях; здатність здійснювати організаційну діяльність; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; фахові компетентності: здатність до хорового виконавства

та роботи з хоровими колективами; здатність розуміти елементи музичної мови та окремі виражальні засоби в їх взаємодії, здійснювати аналіз музичних творів; здатність розуміти значущість вітчизняної та світової музичної спадщини минулого й сучасності; здатність виявляти критичне та ціннісне ставлення до музичних творів, сприймати та інтерпретувати їх зміст і сенс на основі музикознавчих знань; здатність переносити систему фахових знань і вмінь у площину освітньої галузі «Мистецтво».

Формуванню професійних компетентностей сприяють застосування кредитно-модульної технології навчання та таких методів: словесних (лекція, бесіда, пояснення), наочних (застосування схем, таблиць, нотних джерел, перегляд відео- та прослуховування аудіозаписів хорових і вокальних колективів, співаків-солістів), практичні (складання опорних конспектів, графічних схем, таблиць, спостереження та аналіз занять хорових колективів тощо); пошуково-дослідницька робота (підготовка доповідей, рефератів); організація та перевірка самостійної роботи студентів.

З метою кращого засвоєння, систематизації й закріплення знань студентів у процесі вивчення курсу доцільно складати класифікаційну таблицю, яка заповнюється за графами: основні етапи розвитку вітчизняного хорового мистецтва; основні жанрові напрями; жанри; форми хорового виконавства; типи хорів; види хорів; кількісний склад хорових колективів; розташування хорових колективів; хорові партії; співацькі голоси та їх діапазони; основні вокально-хорові навички; план роботи над хоровим твором; принципи добору репертуару. За бажанням викладача, перелік граф можна доповнювати або змінювати. Практичний досвід показує, що заповнення студентами класифікаційної таблиці значно поліпшує та зміцнює знання з курсу «Хорознавство». Таблиця складається на базі навчального контенту та інформаційного забезпечення дисципліни.

Методами контролю є поточне, модульне та підсумкове оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності на основі Європейської кредитної

трансферно-накопичувальної системи. До кожної з тем курсу розробляються тестові завдання, які виконуються, окрім усного опитування, на практичних заняттях після її засвоєння. Модульний контроль відбувається шляхом опитування та виконання тестових завдань до кожного модуля. Відвідування лекційних і практичних занять, вчасне виконання програмних вимог із дисципліни є умовами допуску студента до підсумкового контролю. Найчастіше формою підсумкового контролю є залік, що передбачає усне опитування та виконання підсумкових тестових завдань.

Очікуваними результатами навчання з «Хорознавства» є: виявлення знань історії, художньо-виконавських особливостей хорового мистецтва, класифікації співацьких голосів; вміння аналізувати основні елементи вокально-хорової техніки та характеризувати вокально-хорові навички; знання принципів організації та функціонування хорових колективів, добору високохудожнього хорового репертуару; володіння методикою роботи з хором. Вони відповідають програмним результатам навчання освітньо-професійної програми, зокрема: знати історію розвитку вітчизняного та зарубіжного музичного мистецтва, його стилі, жанри, форми; аналізувати музичні твори в єдності форми й змісту, оцінювати їх педагогічний потенціал, творчо інтерпретувати та застосовувати у власній музично-педагогічній діяльності; володіти методикою роботи з хором; захищати й утверджувати демократичні, гуманістичні та національні ідеали, цінності та традиції в музично-педагогічній діяльності тощо.

Висновки. Вивчення курсу «Хорознавство» є невід'ємною складовою циклу диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, адже знання теорії хорового мистецтва забезпечують здобувачам вищої освіти успішне вивчення курсів «Хорове диригування», «Хоровий клас», «Постановка голосу», допомагають розуміти і відчувати хор як цілісний організм, здатний продукувати хорову творчість. Хорове мистецтво було і залишається ефективним засобом музично-естетичного виховання молодого покоління в закладах загальної середньої та позашкільної освіти. Його виховне та культурно-просвітницьке значення визначається тим, що воно володіє

могутніми виразними засобами, надає слухачам високої естетичної насолоди, залучає до активної художньої творчості та духовного єднання виконавців і любителів хорової музики.

Список використаних джерел

1. Дем'янюк, Н. Ю. (2018). *Основи хорознавства і методики роботи з хором* (2-е вид.). Полтава: ПДПУ.
2. Дмитревський, Г. О. (1961). *Хорознавство і керування хором. Елементарний курс*. Київ: Музлітература.
3. Коломоєць, О. М. (2001). *Хорознавство*. Київ: Либідь.
4. Пігров, К. К. (1962). *Керування хором* (Вид. 2-е.). Київ: Музлітература.
5. Смирнова, Т. А. (2000). *Хорознавство*. Харків: ХДПУ.